

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KOMISIONERI PËR MBROJTJEN NGA DISKRIMINIMI

V E N D I M

Nr. 35, Datë 26 / 05 / 2017

Bazuar në pamjet filmike dhe komenteve në median elektronike, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, bazuar në nenin 32/1/c të ligjit nr. 10021, datë 04.02.2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, ku sanksionohet se, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi ka kompetencë: “Të kryejë hetime administrative pas marrjes së informacionit të besueshëm për shkelje të këtij ligji”, nenin 41/2/a të Kodit të Procedurave Administrative, sipas të cilit: “Procedimi administrativ mund të fillojë me nismën e administratës ose me kërkesën e palëve të interesuara”, me Urdhrin nr. 65, datë 25.05.2017, filloi procedimin administrativ në lidhje me imitimet fyese për personat me aftësi të kufizuara dhe gjuhën e përdorur ndaj komunitetit rom dhe egjiptian për shkak të racës dhe etnisë gjatë transmetimit të edicionit Big Brother 9 të datës 21.05.2017. Në përfundim të shqyrtimit të çështjes, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi,

K O N S T A T O I:

Në transmetimin e publikuar nga televizioni Top Channel në emisionin: “Përmbledhje ditore BB9, 21 Maj 2017, Pjesa 3, Big Brother”, ka disa pamje dhe shprehje që bien ndesh me ligjin 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”.

Konkretisht në pamjet e transmetuara vërehet se disa nga personazhet¹ e emisionit, imitojnë vështirësitë në lëvizje të personave me aftësi të kufizuara dhe disa persona të tjerë që qeshnin me imitimet e këtyre personazheve, duke i nxitur që ti imitonin përsëri si dhe shprehja e përdorur nga një prej banorëve “Merr zjarr si pushka e jevgut”.

Komisioneri sa më sipër vlerëson:

¹ O..., D..... dhe D.....

Në nenin 1 të ligjit nr. 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, parashikohet objekti i këtij ligji, duke u sanksionuar se: “Ky ligj rregullon zbatimin dhe respektimin e parimit të barazisë në lidhje me gjininë, racën, ngjyrën, etninë, gjuhën, identitetin gjinor, orientimin seksual, bindjet politike, fetare ose filozofike, gjendjen ekonomike, arsimore ose shoqërore, shtatzaninë, përkatësinë prindërore, përgjegjësinë prindërore, moshën, gjendjen familjare ose martesore, gjendjen civile, vendbanimin, gjendjen shëndetësore, predispozicione gjenetike, aftësinë e kufizuar, përkatësinë në një grup të veçantë, ose me çdo shkak tjetër”.

Diskriminimi për shkak të aftësisë së kufizuar dhe racës janë shkaqe të cilat gëzojnë mbrojtje nga ligji dhe bazuar në nenin 32/1/c të ligjit nr. 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, Komisioneri ka kompetencë për të shqyrtuar shkeljet që i bëhen zbatimit dhe respektimit të parimit të barazisë në lidhje me këtë shkak.

Bazuar në nenin 7 të ligjit nr. 10221/2010, mbrojtja nga diskriminimi garantohet ndaj çdo veprimi ose mosveprim të autoriteteve publike ose të personave fizikë a juridikë që marrin pjesë në jetën dhe sektorët publikë ose privatë, që krijojnë baza për mohimin e barazisë ndaj një personi apo grupi personash ose që i ekspozon ata ndaj një trajtimi të padrejtë dhe jo të barabartë, kur ata ndodhen në rrethana të njëjta ose të ngjashme, në krahasim me persona të tjerë ose grupe të tjera personash.

Dinjiteti i njeriut dhe të drejtat dhe liritë e tij janë bazat e shtetit shqiptar². Detyrimi i shtetit është, jo vetëm të mos i cënojë vetë ato, por edhe të marrë masa dhe të ofrojë garancitë e duhura për të siguruar mos cënimin e tyre nga privatët. Pra shteti duhet të marrë të gjitha masat për ti mbrojtur dhe për të garantuar gëzimin e tyre nga të gjithë individët.

Bazuar në faktet e mësipërme dhe në analizë të legjislacionit në fuqi, Komisioneri vëren se:

Shqipëria ka nënshkruar Konventën Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore, e cila në nenin 14³, garanton parimin e barazisë dhe detyron shtetet anëtare që të garantojnë gëzimin e të drejtave dhe lirive të përcaktuara në këtë Konventë pa diskriminim, si dhe Protokollin nr.12 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore, i cili i detyron shtetet anëtare të garantojnë gëzimin e të drejtave pa diskriminim të të drejtave dhe lirive të përcaktuara nga legjislacioni i brendshëm.

² Neni 3 i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë: “Pavarësia e shtetit dhe tërësia e territorit të tij, **dinjiteti i njeriut, të drejtat dhe liritë e tij**, drejtësia shoqërore, rendi kushtetues, pluralizmi, identiteti kombëtar dhe trashëgimia kombëtare, bashkëjetesa fetare, si dhe bashkëjetesa dhe mirëkuptimi i shqiptarëve me pakicat **janë baza e këtij shteti, i cili ka për detyrë t’i respektojë dhe t’i mbrojë**”.

³ Neni 14, Konventa Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore - Ndalimi i diskriminimit “Gëzimi i të drejtave dhe i lirive të njohura në këtë Konventë duhet të sigurohet, pa asnjë dallim të bazuar në shkaqe të tilla si seksi, raca, ngjyra, gjuha, feja, mendimet politike ose çdo mendim tjetër, origjina kombëtare ose shoqërore, përkatësia në një minoritet kombëtar, pasuria, lindja ose çdo situatë tjetër”.

Barazia përpara ligjit është një parim kushtetues i sanksionuar në nenin 18 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë⁴.

Ligji nr. 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, ndalon diskriminimin që bazohet në cilindo shkak të përmendur në nenin 1 të këtij ligji, pra edhe për shkak të aftësisë së kufizuar, racës dhe etnisë dhe që ka si qëllim apo pasojë pengesën apo bërjen e pamundur të ushtrimit në të njëjtën mënyrë me të tjerët, të të drejtave e lirive themelore të njohura me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, me aktet ndërkombëtare të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë, si dhe me ligjet në fuqi. Në bazë të nenit 3, pika 2 e ligjit nr.10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, sanksionohet se një person apo grup personash diskriminohet në mënyrë të drejtpërdrejtë, kur trajtohet në mënyrë më pak të favorshme sesa një person tjetër, apo një grup tjetër personash në një situatë të njëjtë a të ngjashme, bazuar në cilindo shkak të përmendur në nenin 1 të këtij ligji.

Liria e shprehjes, është një e drejtë Kushtetuese e cila garantohet nga neni 22/1 i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë. Kushtetuta sanksionon se të drejtat dhe liritë themelore të parashikuara në të mund të kufizohen. Kushtetuta e lidh kufizimin e të drejtave dhe lirive themelore të parashikuara në të, me detyrimin për të mos tejkaluar kufizimet e parashikuara në Konventën Evropiane për të Drejtat e Njeriut⁵. **Për këtë arsye, në analizën që i është bërë imitimeve të bëra nga personat banorë të Big Brother 9, nëse ato do të konsiderohen në tejkallim të lirisë së shprehjes të sanksionuar në nenin 22 të Kushtetutës, i jemi referuar kufizimeve që parashikon Konventa për lirinë e shprehjes, të parashikuar në nenin 10 të saj dhe qëndrimit të mbajtur nga Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut.**

Ushtrimi i lirisë së shprehjes përmban në vetvete detyrime dhe përgjegjësi. Sipas paragrafit të dytë të nenit 10 të Konventës, ushtrimi i kësaj lirie nuk mund të çenojë dinjitetin dhe të drejtat e të tjerëve. Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut, ka theksuar në gjykime të ndryshme se: *“Toleranca dhe respekti për dinjitetin e barabartë të të gjitha qenieve njerëzore përbëjnë themelet e një shoqërie demokratike dhe pluraliste. Duke qenë kështu, si çështje parimore mund të konsiderohet e nevojshme në disa shoqëri demokratike që të sanksionojnë ose madje të parandalojnë të gjitha format e shprehjes që përhapin, nxisin, promovojnë ose justifikojnë urrejtjen e bazuar në jo tolerancë ..., me kusht që çdo “formalitet”, “kusht”, “kufizimet ose gjokat” janë proporcionale me qëllimin legjitim të ndjekur. (Erbakan v. Turkey, Aktgjykimi i 6 korrikut 2006, § 56)”. Duke qenë kështu lind nevoja e parandalimit të të gjitha formave të shprehjes të cilat përhapin, nxisin, promovojnë ose justifikojnë urrejtjen bazuar në mungesën e tolerancës.*

⁴ Neni 18 i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë: *“Të gjithë janë të barabartë përpara ligjit. 2. Askush nuk mund të diskriminohet padrejtësisht për shkaqe të tilla si gjinia, raca, feja, etnia, gjuha, bindjet politike, fetare a filozofike, gjendja ekonomike, arsimore, sociale ose përkatësia prindërore. 3. Askush nuk mund të diskriminohet për shkaqet e përmendura në paragrafin 2, nëse nuk ekziston një përligje e arsyeshme dhe objektive”.*

⁵ Neni 17 i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë.

“Konventa e OKB-së për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara”, e ratifikuar nga Shqipëria me ligji nr. 108/2012, datë 15.11.2012, ka për qëllim të nxisë, të mbrojë dhe t’u sigurojë që të gjithë personat me aftësi të kufizuar të gëzojnë plotësisht dhe në mënyrë të barabartë të gjitha të drejtat dhe liritë themelore të njeriut, si dhe të nxisë respektin për dinjitetin e tyre. Parimi i mosdiskriminimit është një ndër parimet kryesore të kësaj Konvente. Në kuptim të kësaj Konvente, personat me aftësi të kufizuar përfshijnë individët me dëmtime fizike, mendore, intelektuale apo shqisore afatgjata, të cilat në ndërveprim me barriera të ndryshme, mund të pengojnë pjesëmarrjen e tyre të plotë dhe efektive në shoqëri njësoj si pjesa tjetër e shoqërisë⁶.

Në nenin Neni 1 të konventës përcaktohet se: “Qëllimi i kësaj Konvente është të promovojë, mbrojë dhe sigurojë që të gjithë personat me aftësi të kufizuar të gëzojnë plotësisht dhe në mënyrë të barabartë të gjitha të drejtat dhe liritë themelore të njeriut, si dhe të promovojë respektimin e dinjitetit të tyre të lindur”. Ndërsa në nenin 8 përcaktohet se: “**Rritja e ndërgjegjësimit. 1. Shtetet Palë marrin përsipër të aprovojnë masat e duhura, efektive dhe të menjëhershme: (b) Për të luftuar stereotipat, paragjykimet dhe praktikatat e dëmshme lidhur me personat me aftësi të kufizuar, përfshirë dhe ato me bazë seksin dhe moshën në të gjitha fushat e jetës; 2. Masat për këtë qëllim përfshijnë: Inkurajimin e të gjitha organeve të medias për të portretizuar personat me aftësi të kufizuar në mënyrë të tillë që të jetë në pajtim me këtë Konventë”.**

Komisioneri vlerëson se gjestet e bëra dhe gjuha e përdorur nga personat banorë të BB9 me veprimet e tyre diskriminuese për shkak të aftësisë së kufizuar dhe racës është një rast flagrant i shkeljes së dinjitetit të drejtave dhe lirive themelore të individit të sanksionuara dhe në Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë dhe mosndëshkimi i një sjellje diskriminuese kaq të hapur, do të minonte rëndë arsyen e vetë ekzistencës së ligjit “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”.

Gjykata Evropiane e Drejtësisë e ka theksuar këtë fakt në çështjen Feryn⁷ ku është shprehur se: “..... mosndëshkimi i një sjelljeje diskriminuese kaq të hapur do të minonte rëndë arsyen e vetë ekzistencës së Direktivës për barazi bazuar në shkaqe raciale”.

Gjykata Evropiane e Drejtësisë, në çështjen e firmës Feryn, ka mbajtur qëndrimin dhe ka pranuar se diskriminimi i drejtpërdrejtë mund të shfaqet edhe në ato raste kur nuk mund të identifikohet ankuesi. Për rrjedhojë duke mos patur nevojë për një viktimë, nuk lind nevoja as për të identifikuar një krahasues. Duke qenë se, paligjshmëria e sjelljes është aq flagrante, standardi të cilit Komisioneri i është referuar, është ai i një “standardi të vërtetë” që duhet të ekzistojë në një shoqëri demokratike, siç kërkohet nga pika 2, e nenit 3, të ligjit nr.10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”.

⁶ Konventa mbi të drejtat e personave me aftësi të kufizuar dhe Protokollin Opsional, Neni 1.

⁷ Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding kundër firmës Feryn NV, C-54/07, 10 korrik 2008

Në çështjen në fjalë, Komisioneri mban parasysh faktin e rëndësishëm që emisioni “Big Brother” është një program i ndjekur nga shumë teleshikues dhe pjesëmarrësit për shkak të shikueshmërisë janë persona publikë si dhe televizioni “Top Channel” është një televizion i ndjekur në gjithë territorin e Republikës së Shqipërisë. Rëndësia që merr liria e fjalës për personat publikë sjell dhe një përgjegjësi më të madhe, për të treguar më tepër kujdes dhe për të evituar gjuhën që nxit mos tolerancën dhe diskriminimin mes publikut. Lufta kundër mungesës së tolerancës dhe diskriminimit janë thelbësore në mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të njeriut, të drejta dhe liri që përbëjnë një nga bazat e shtetit. Gjithashtu, Komisioneri vlerëson se, përhapja e veprimeve të tilla nëpërmjet medias vizive përbën një mjet të fuqishëm të përhapjes së informacionit.

Gjuha e urrejtjes për qëllim të Rekomandimit CRI(2016)15 përfshin përdorimin e një ose të disa formave më të veçanta të shprehjes – si psh, mbrojtja, promovimit apo nxitjes së denigrimit, urrejtje apo shpifje të një personi ose grupi personash, si dhe çdo ngacmim, fyerje, stereotip negativ, stigmatizim apo kërcënim i një personi ose disa personave dhe çdo justifikim të të gjithë formave të shprehjes - që është i bazuar në një listë jo shteruese të karakteristikave personale ose statusin që përfshin "raca", ngjyra, gjuha, feja apo besimi, kombësia apo origjina kombëtare ose etnike, si prejardhja, mosha, paaftësia, seksi, gjinia, identiteti gjinor dhe orientimi seksual⁸.

Në parimin 6, të Shtojcës së Rekomandimit nr. (97) 20, theksohet se ligji dhe praktika kombëtare duhet të dallojë qartë përgjegjësinë e autorëve të gjeleve dhe shprehjeve të gjuhës së urrejtjes në njërin anë dhe përgjegjësinë e medias, të cilët kontribuojnë në përhapjen, si pjesë e misionit të tyre për të komunikuar informacionin dhe emisione në çështje të interesit publik, në anën tjetër. Por, në pjesën shpjeguese të rekomandimit theksohet se, kjo nuk do të thotë që mediat nuk duhet të ushtrojnë kujdesin e duhur kur transmetojnë mbi gjuhën e urrejtjes ose mungesës së tolerancës në përgjithësi. Faktet evidentojnë se produksioni i programit BB9 dhe televizioni Top Channel kanë patur mundësinë që në transmetimin e përmbledhjes ditore BB9, 21 maj 2017, pjesa 3, mund të evitonin përsëritjen e gjeleve dhe shprehjeve të përdorura nga pjesëmarrësit e emisionit.

Toleranca dhe respekti për dinjitet të barabartë të të gjitha qenieve njerëzore përbëjnë themelet e një shoqërie demokratike dhe pluraliste. Duke qenë kështu, si një çështje parimi mund të konsiderohet e nevojshme që në shoqëri të caktuara demokratike të dënohen apo edhe të parandalohen të gjitha format e shprehjes të cilat përhapin, nxisin, promovojnë apo justifikojnë urrejtjen të bazuar tek mungesa e tolerancës⁹. E drejta e individëve, për të shprehur lirisht mendimet e tyre nuk duhet të “fyejë, tronditë apo shqetësojë” të tjerët¹⁰.

Në nenin 3/5 të ligjit nr. 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, përcaktohet se: *“Shqetësim” është ajo formë e diskriminimit që ndodh në rastin e një sjelljeje të padëshiruar, kur lidhet me cilëndo nga shkaqet e përmendura në nenin 1 të këtij ligji, që ka për qëllim apo*

⁸ ECRI General Policy Recommendation No.15 “On combating hate speech” CRI(2016)15. Adopted on 8 December 2015. B.9 Definition (s).

⁹ Çështja Erbakan kundër Turqisë, 6 korrik 2006, GJEDNJ.

¹⁰ Handyside kundër Mbretërisë së Bashkuar, çështja nr. 5493/72, 07 dhjetor 1976.

efekt cenimin e dinjitetit të personit dhe krijimin e një mjedisi frikësues, armiqësor, përçmues, poshtërues a ofendues për atë person, si dhe në rastin e një trajtimi më pak të favorshëm, i kryer si rezultat i kundërshtimit ose i mosnënshtrimit nga ana e personit të cenuar ndaj një sjelljeje të tillë”.

Trajtimi i dinjitoz, pa diskriminim dhe respektimi i personave me aftësi të kufizuara është i përcaktuar saktësisht dhe në mënyrë të detajuar dhe në Kodin e Transmetimit të Autoritetit të Mediave Audiovizive të miratuar me Vendimin nr.01, datë 27.01.2014 të Autoritetit të Mediave Audiovizive.

PËR KËTO ARSYE :

Mbështetur në nenin 21/1, nenin 32, pika 1/c), si dhe nenin 33, pikat 1, 3, 5 dhe 7 të Ligjit nr.10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi,

V E N D O S I :

1. Përmbajtja e emisionit “Përmbledhje ditore BB9, 21 maj 2017, pjesa 3” të televizionit Top Channal, është diskriminuese për shkak të aftësisë së kufizuar, racës dhe etnisë sipas parashikimit të nenit 3, pika 2 dhe 5 e ligjit nr.10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”.
2. Duke patur parasysh rolin e rëndësishëm të medias në reflektimin dhe njëkohësisht influencën e opinionit publik, Komisioneri kërkon që televizioni Top Channel, në emisionin e radhës të kërkojnë ndjesë publike, dhe të evitojnë në të ardhmen përdorimin e gjesteve dhe gjuhës që prodhon efektin e nxitjes, shpërndarjes ose promovimit të urrejtjes ose formave të tjera të diskriminimit.
3. Kundër këtij vendimi lejohet ankim sipas parashikimeve ligjore.

Irma BARAKU

KOMISIONERI